

# MARIJANSKA SLAVLJA 1971. GODINE I NASTANAK HRVATSKOGA MARIOLOŠKOG INSTITUTA

LJUDEVIT ANTON MARAČIĆ

Svrha je ovog izvještaja podsjetiti kronografskim redom na ono što su mnogi svojedobno nazvali najvećim poslijeratnim događajem Crkve u Hrvatskoj, kada je Bogorodica još jednom pohodila svoj poznati i odani narod. Isto tako, nakon toga, valja nam iznijeti manje poznate detalje nastanka Hrvatskoga mariološkog instituta, koji je potaknut baš na spomenutim marijanskim slavljinama u Zagrebu i Mariji Bistrici ljeti 1971.

## I.

Slavlja su počela u petak, 6. kolovoza 1971. Dvorana Dječakog sjemeništa na Šalati u Zagrebu bila je doslovce puna. Više od sedam stotina sudionika VI. međunarodnoga *mariološkog kongresa* dugotrajnim je aplauzom pozdravilo mnogobrojne govornike, nakon čega su slijedila predavanja na kongresnu temu: »Štovanje Majke Božje od VI. do XI. stoljeća«. To je bio tematski nastavak prethodnoga međunarodnog kongresa, održanog u Lisabonu.

Strogo znanstvena povijesno-teološka tema, s uskim okvirom, nije uspjela stalno privlačiti toliki broj slušatelja kao na otvaranju, a o umješnosti predavača i zanimljivosti građe i njezine obrade ovisila je pažnja promatrača i sudionika. Od prvog predavača, talijanskog teologa Toniola, preko njegovih kolega Laurentina, Billeta, Gautiera, Giambernardinija, Schmausa i Meinholda, do zaključnog predavanja Karla Balića izredalo se mnoštvo imena.

Svakog jutra održana su po četiri predavanja s diskusijom u plenumu, a popodne se radilo u sekcijama, razdijeljenima po jezičnom ključu.

Ekumenski duh bio je i na ovom kongresu prisutan i vidljiv. Nikada do tada nije bilo prisutno toliko nekatoličkih teologa na jednome mariološkom kongresu kao u Zagrebu. Škrti rezultati tog dijaloga sadržani su u zaključnoj izjavi i dokažu kako je težak i bremenit put koji treba proći na usponu do jedinstva.

Mariološki kongres završen je 12. kolovoza, opet uz brojnu zastupljenost crkvenih i civilnih predstavnika. Ponovno je bilo mnogo pozdrava, tople riječi.

spontano oduševljenje, vatromet foto-kamera i puna dvorana, kao dostojan okvir za svršetak jednoga značajnoga vjerskog i znanstvenog skupa, koji je hrvatsku metropolu otvorio svjetskoj javnosti. Završni govor održao je kardinal Franjo Šeper, papinski izaslanik za tu prigodu.

Istog dana, nešto kasnije, u zagrebačkoj katedrali, otvoren je XIII. međunarodni *marijanski kongres*, uz svečanu koncelebraciju trojice kardinala i mnogih drugih biskupa. Na otvorenju je bilo oko pet tisuća vjernika.

Kongresne pobožnosti održavale su se svake večeri kroz tri dana u desetak zagrebačkih crkava, a predavanja su se održavala u velikoj dvorani Dječakog sjemeništa na Šalati. Uvodni referat održao je poznati belgijski kardinal Leo Suenens, predsjednik Stalnog odbora za održavanje mariološko-marijanskih kongresa. Nakon njega izredalo se više predavača, među kojima izdvajamo američke kardinale Johna Carberryja i Johna Wrighta. Jutarnji program ispunjavali su naši najpoznatiji domaći teolozi: dr. Jordan Kuničić, dr. Bonaventura Duda, dr. Ljudevit Rupčić i ostali. Svi su oni nastojali jednostavnim riječima osvijetliti izabranu temu ovoga marijanskog skupa: »Marija i suvremeni svijet«.

Središnja marijanska manifestacija održana je u nedjelju na Mariji Bistrici. Mnoštvo vjernika nadideno je zasigurno samo jednom: bilo je to za Nacionalnoga euharistijskog kongresa 1984. Kardinal Šeper, papinski izaslanik, predvodio je svečanu koncelebraciju, koju je s njime služilo još četiri kardinala, tridesetak biskupa i oko 150 svećenika. Na kraju svečanosti, preko mikrofona, čula se radio-poruka pape Pavla VI.

Teško je izraziti što se tih dana događalo u srcima prisutnih ljudi, ali je nesumnjiva činjenica da su mnogi zapamtili te dane koji su se uglavnom poklopili s hrvatskim nacionalno-političkim buđenjem, koje će ubrzo biti nasilno prekinuto, ali ne i ugušeno. Ostaju zapisane riječi, tada još samo nadbiskupa zagrebačkog, mons. Franje Kuharića, koji je neposredno pred početak tih slavlja izjavio za katolički tisak: »Ako misli i poruke marijanskog kongresa uđu duboko u naše vjerničke duše, i ako se usade u srce našeg naroda kao plod ovih marijanskih slavlja, bit će to zaista najveći plod kongresâ. To duhovno bogatstvo želimo, nadamo mu se i molimo da nam posredovanjem Bogorodice bude udijeljeno.«

## II.

Nadbiskup Kuharić u navedenoj izjavi spominje plodove kongresâ. O jednom takvom plodu namjeravam progovoriti u drugom dijelu ovoga kronografskog zapisa. Riječ je o Hrvatskome mariološkom institutu.

Tijekom rada VI. međunarodnoga mariološkog kongresa u Zagrebu rođena je među hrvatskim teolozima koji su sudjelovali na spomenutom kongresu ideja da se i na našem hrvatskom jezičnom području osnuje neko mariološko društvo, kakvih ima među drugim narodima, za promicanje marijanske teologije i štovanja. Predsjednik Međunarodne papinske marijanske akademije u Rimu, dr. Karlo Balić, glavni začetnik i realizator marijanskih slavlja u Zagrebu, predložio

je tu inicijativu Katoličkomu bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, najvišoj znanstveno-teološkoj ustanovi u Hrvata, a Fakultetsko vijeće još je iste jeseni nakon kongresâ prihvatilo ideju i odlučilo da u smislu slova i duha svojih statuta u tom smjeru razvije, produbi i proširi djelatnost Fakulteta. Dekan, dr. Vjekoslav Bajsić, pozvao je sve visoke teološke škole hrvatskoga jezičnog područja da zainteresirane teologe pošalju na inicijativni sastanak, koji se održao na Fakultetu u Zagrebu 18. prosinca 1971.

Iz sačuvanih zapisa ovog sastanka, koje je ostavio dr. Bonaventura Duda, vidljivo je kako dr. Balić svoju inicijativu obrazlaže konkretno predlažući ustrojstvo, ime, cilj, sastav i djelovanje buduće ustanove. Čak je tom prigodom ponudio i formalni nacrt statuta. U raspravi je napomenuto kako to nije sekcija Rimске akademije koju vodi dr. Balić, jer je svaka slična ustanova nacionalno samostalna. U raspravi su se uglavnom svi složili da će najlakše biti formirati takvo tijelo unutar Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, a ne unutar Biskupske konferencije Jugoslavije, kako su neki predlagali, jer to ne spada u njezin djelokrug rada.

Sudionici inicijativnog sastanka složili su se da svi ulaze u osnivački odbor, a dr. Tomislav Šagi-Bunić zamoljen je da pripremi statute, koji bi se razmotrili što prije. Na ovom sastanku potkraj 1971, prema evidenciji Arhiva, bili su prisutni brojni teolozi, njih 18 na broju, na čelu s dr. Balićem. Osim njega, spominjem samo danas žive sudionike inicijativnog sastanka. To su: dr. Pavao Melada, dr. Josip Kribl, dr. Jerko Fućak, dr. Antun Ivandija, dr. Tomislav Šagi-Bunić, dr. Vjekoslav Bajsić, prof. Gabrijel Jurišić, prof. Vjenceslav Glibotić, dr. Pavao Žmire, dr. Bonaventura Duda, dr. Vladimir Zagorac i dr. Rudolf Brajičić. Pismeno je izrazio svoju podršku dr. Velimir Blažević iz Sarajeva, a naknadno je zamolio članstvo dr. Ante Katalinić.

Preuzetu obvezu pripremanja statuta dr. Šagi-Bunić brzo je ispunio pa se tijekom 1972. raspravljalo o tom nacrtu. Iz Arhiva bismo mogli izvući razne napomene i bilješke, a svakako je najopširniji osvrt pripremio dr. Rudolf Brajičić, koji je to učinio u pisanom obrazloženju 19. lipnja 1972.

Sljedeća, 1973. godina, prošla je – čini se – u znaku nekih teškoća i problema, pa se nije daleko krenulo, tako da 9. siječnja 1974. dr. Balić iz Rima požuruje osnivanje Instituta. U pismu napominje kako su mu poznate sve stare i nove teškoće, ali da je uvjeren kako će dekan Fakulteta i njegovi suradnici znati svladati sve teškoće. Ujedno preporučuje da se kriterij uclanjivanja ublaži, jer kod nas nema mnogo mariologa, pa bi mogli kao članovi biti i ostali koji rade na širenju istine o Majci Božjoj i na njezinu štovanju.

Osnivačka skupština Hrvatskoga mariološkog instituta održana je u Zagrebu, 9. ožujka 1974, na poziv dekana Fakulteta. Na tom zboru prisustvovalo je 14 članova. Oni su nakon diskusije jednoglasno prihvatili Pravila HMI, koja je prethodno priredio dr. Šagi-Bunić, a potom se pristupilo izboru privremenog vijeća. Za predsjednika je izabran dr. Karlo Balić, za potpredsjednike dr. Adalbert Rebić i dr. Rudolf Brajičić. Za tajnika je izabran dr. Pavao Žmire, a za ostale vijećnike izabrani su dr. Anton Benvin, dr. Bonaventura Duda i dr. Leonard Oreč.

Na temelju popisa članova HMI, koje je malo potom sastavio tajnik dr. Žmire, izlazi da je godine 1974. HMI imao 41 člana, od čega su gotovo svi doktori teologije, osim dvaju maestra glazbe, triju profesora humanističkih znanosti, jednog licenca teologije i dvaju diplomiranih teologa.

Budući da dr. Balić nije mogao osobno prisustvovati osnivačkoj skupštini, on je odmah po obavijesti da je izabran za predsjednika HMI zahvalio na tome, uzevši to kao počast, ali naglasivši da će teret rada biti na potpredsjedniku dr. Rebiću i tajniku dr. Žmiri. Istim dopisom dr. Balić pozvao je HMI da sudjeluje na sljedećem međunarodnome mariološkom i marijanskom kongresu u Rimu, od 12. do 21. svibnja 1975. Na taj način naš je Institut počeo redovito sudjelovati na ovim velikim kongresima, koji se redovito odžavaju svake četiri ili pet godina. Nakon Rima uslijedilo je sudjelovanje u Saragozi (1979), Malti (1983), Kevelaeru (1987) i sada u Huelvi (1992).

O sudjelovanju hrvatske sekcije na ovim mariološkim kongresima svjedoče zbornici radova, koji su objavljeni kod »Kršćanske sadašnjosti« u Zagrebu i predstavljaju veliko obogaćenje ne samo za mariologiju na našim prostorima već i mnogo šire.

U skladu sa svojim statutom Hrvatski mariološki institut krenuo je ubrzo svojim putem promicanja znanstvenog proučavanja mariološke tematike i podupiranja autentičnog štovanja Blažene Djevice Marije u našim krajevima, o čemu svjedoče brojni mariološki simpoziji i skupovi održani u ovom razdoblju:

- u Splitu (1976): Bogorodica u hrvatskom narodu;
- u Mariji Bistrici (1981): Pučka pobožnost s osobitim obzirom na štovanje Bogorodice;
- u Zagrebu (1984): Naša prošteništa i Crkva na putu;
- u Zagrebu (1988): Blažena Djevica Marija u kršćanskoj duhovnosti (zajedno s Institutom za kršćansku duhovnost);
- na Trsatu (1990): Prošlost i sadašnjost Trsatskog svetišta (zajedno sa samostanom Majke Božje Trsatske).

Hrvatski mariološki institut sa svojih više od 50 članova predstavlja veliki potencijal Crkve među Hrvatima, no zbog prezauzetosti njegovih članova ograničene su mogućnosti djelovanja, a nedostatak financijskih sredstava otežava ispunjavanje želja i planova, no to je tema koja očito prelazi okvire ovog izvještaja u kojem je trebalo registrirati i iz zaborava izvući početke našeg Instituta.